

Szanowni Czytelnicy,

czwarty numer „Zeszytów Naukowych Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie / Cracow Review of Economics and Management” zawiera osiem artykułów, których zróżnicowana problematyka obejmuje aktualne zagadnienia z dziedziny nauk społecznych, stanowiące przedmiot badań w obszarze ekonomii i finansów, przedsiębiorczości oraz zarządzania.

Pandemia COVID-19 jest kontekstem rozważań w dwóch pierwszych artykułach. Bartłomiej Lisicki przedstawia wpływ pandemii COVID-19 na funkcjonowanie rynków kapitałowych. Celem analizy jest sprawdzenie występowania tzw. efektu interwału współczynnika beta (β) akcji spółek notowanych na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie. W wyniku badań przeprowadzonych na próbie tych spółek stwierdzono występowanie różnic, jeśli chodzi o wartości współczynników β szacowanych na podstawie wskazanych horyzontów czasowych stóp zwrotu w okresie pandemii COVID-19. Ustalono również, że efekt interwału β był silniejszy dla spółek o niższym poziomie kapitalizacji, co potwierdza wyniki podobnych badań przeprowadzonych na zagranicznych rynkach kapitałowych. W konkluzji autor podkreśla, że pandemia COVID-19 nie zaburzyła występowania efektu interwału współczynników β , wpłynęła natomiast na szczegółowe jego charakterystyki. Artykuł stanowi przyczynek do poszerzenia wiedzy na temat wykorzystania współczynnika β do pomiaru ryzyka systematycznego akcji spółek w czasach podwyższonej zmienności.

W drugim artykule Małgorzata Markowska i Danuta Strahl przedstawiają prognozy zmiany zatrudnienia w pierwszym roku pandemii COVID-19, które zostały sporządzone z zastosowaniem modelu trendu, modelu autoregresji oraz wskaźników dynamiki. Badania przeprowadzono dla zatrudnienia w przekroju województw w pięciu grupach sekcji działalności gospodarczej. Na ich podstawie stwierdzono występowanie różnych reakcji rynku pracy na sytuację związaną z pandemią COVID-19. Autorki podkreślają, że nie wszystkie znaczące zmiany stopy zatrudnienia miały charakter spadku. Przykładowo w połowie województw istotne zmiany w dynamice stopy zatrudnienia ogółem wynikały ze zmian w dynamice stopy zatrudnienia zarówno kobiet, jak i mężczyzn, a w innych zmiany te różnie się rozkładały w obu wskazanych kategoriach.

Przedmiotem rozważań w artykule Marcina Sudera jest konfiguracja elementów orientacji przedsiębiorczej w kontekście osiągania przez organizacje wysokich wyników. Badania przeprowadzone zostały na próbie mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw. Ich wyniki wskazują, że w przedsiębiorstwach tych wystąpiły różne konfiguracje wymiarów orientacji przedsiębiorczej, prowadzące do poprawy wyników ich funkcjonowania. Dla mikroprzedsiębiorstw była to konfiguracja ryzyka i proaktywności, dla małych firm dwie konfiguracje, a mianowicie gotowość do podejmowania ryzyka z proaktywnością oraz proaktywność z innowacyjnością, dla średnich przedsiębiorstw zaś była to konfiguracja proaktywności i innowacyjności. Wyniki badań wzbogacają wiedzę na temat wpływu orientacji przedsiębiorczej na wyniki firm w sektorze małych i średnich przedsiębiorstw.

W kolejnym artykule Małgorzata Z. Wiśniewska, Tomasz Grybek i Małgorzata Szymańska-Brańkowska przedstawiają wyniki analizy rodzajów i skutków wpływów środowiskowych (EFMEA) na przykładzie wybranego przedsiębiorstwa branży owoców morza. Na podstawie przeprowadzonego studium przypadku ustalono, że największe ryzyko środowiskowe wiąże się z serwisowaniem urządzeń chłodniczych, operacjami przeładunkowymi, utrzymaniem infrastruktury socjalnej oraz przechowywaniem ładunków. Artykuł stanowi wkład w poszerzenie wiedzy w zakresie możliwych zastosowań metody EFMEA w przedsiębiorstwie spożywczym.

Joanna Wierzowiecka porusza problematykę zarządzania ryzykiem psychospołecznym i promowania dobrostanu pracowników w systemie BHP, zgodnie z wymogami odpowiednich norm ISO. Na podstawie ich analizy oraz przeglądu literatury przedmiotu autorka wskazuje m.in., że największe trudności przy stosowaniu wytycznych ISO 45003:2021 wynikają z braku kompetencji w zakresie identyfikacji zagrożeń i oceny ryzyka psychospołecznego. Autorka podaje również przykłady zagrożeń psychospołecznych oraz proponuje działania w obszarze zarządzania ryzykiem psychospołecznym i poprawy dobrostanu pracowników. Postuluje włączenie aspektów psychospołecznych do programów szkoleń dla wszystkich pracowników i audytorów wewnętrznych.

W artykule autorstwa Katarzyny Piórkowskiej, Janusza Marka Lichtarskiego, Edyty Mazurek oraz Anny Witek-Crabb zaprezentowano narzędzie służące do profilowania strategów, uwzględniające wielowymiarowy charakter konstrukt myślenia strategicznego. Zastosowane podejście badawcze, które łączy kilka metod, pozwoliło na pokazanie różnic dotyczących myślenia strategicznego oraz identyfikację charakterystycznych typów w tym zakresie. Autorzy przedstawili wielowymiarowy konstrukt myślenia strategicznego oraz zaproponowali skalę pomiarową umożliwiającą tworzenie profili myślicieli strategicznych, a następnie tworzenie ich typologii. Zawarte w artykule rozważania i ustalenia stanowią przyczynek do poszerzenia wiedzy z zakresu zarządzania strategicznego.

W kolejnym artykule Agata Bera podjęła próbę określenia kierunków badań nad kontraktem psychologicznym w sektorze publicznym. Na podstawie systematycznego przeglądu literatury przedmiotu autorka określiła aktualny stan wiedzy, podkreślając, że dotychczasowe badania skupiały się głównie na takich kwestiach, jak: związki między zaangażowaniem organizacyjnym a identyfikacją organizacyjną, dychotomiczny charakter kontraktu psychologicznego czy też kontrakt psychologiczny jako konstrukt wieloogniskowy. Jako kierunki dalszych badań wskazano m.in. wpływ kontraktu psychologicznego na pięć głównych cech osobowości oraz na identyfikację organizacyjną.

Niniejszy numer „Zeszytów Naukowych” zamyka opracowanie Iwony Ostrowskiej i Michała H. Chruszczewskiego przedstawiające autorską propozycję kwestionariusza do pomiaru cech według koncepcji *learning agility* w kontekście teorii i znanych narzędzi pomiarowych. Na podstawie badań empirycznych przeprowadzonych na próbie 221 pracowników różnych firm działających w Polsce potwierdzono rzetelność kwestionariusza i adekwatność jego struktury czynnikowej. Wyniki tych badań wykazały, że największą zwinnością myślenia charakteryzuje się kadra menedżerska. Stwierdzono także, że wielozadaniowość była ujemnie powiązana ze zwinnością myślenia, a wykształcenie było skorelowane pozytywnie z większością składników zwinności.

Kończąc wprowadzenie do kolejnego numeru „Zeszytów Naukowych”, zachęcam do zapoznania się z zawartymi w nim artykułami. Aktualność i różnorodność podejmowanej w nich tematyki pozwala mi wyrazić nadzieję, że spotkają się one z zainteresowaniem Czytelników oraz okażą się przydatne w pracy badawczej i dydaktycznej.

Prof. dr hab. Aleksy Poczowski
Redaktor naczelny